

Kronik Karaciğer Hastalıklarında Hepatit C Virus Antikoru Sıklığı

Dr. İrfan SOYKAN, Dr. İ. Safa YILDIRIM, Dr. Hakan AKBULUT, Dr. Selahattin TAŞKESEN, Dr. Mehmet CİNDORUK, Dr. Mustafa ÇAĞATAY, Dr. Serap HAZNEDAROĞLU

Özet: Bu çalışmada; 26 karaciğer sirozu, 5 siroz ve hepatosellüler karsinoma ve 14 kronik aktif hepatit olgusundan oluşan toplam 45 kronik karaciğer hastasında hepatit C virus antikoru sıklığı araştırıldı. Bu hastaların %35.5'inde anti-HCV pozitif olarak bulundu. Kontrol grubu olarak alınan 250 gönüllü kan vericisinin %1.6'sında anti-HCV pozitif olarak bulundu. Bulgularımız HCV enfeksiyonunun kronik karaciğer hastalığı patogeneğinde önemli role sahip olduğunu düşündürmektedir. Kan vericilerinin anti-HCV yönünden taranması, hepatit C virüs enfeksiyonu sonucu gelişen kronik karaciğer hastalığı sıklığında azalmaya yol açabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kronik karaciğer hastalıkları, anti-HCV.

Yapılan çalışmalar non-A non-B hepatiti geçiren hastalarda, kronik karaciğer hastalığı sıklığının fazla olduğunu göstermektedir. Ancak non-A non-B virüsünün klonlaştırılıp genomu elde edilinceye kadar bu gözlemleri doğrulamak oldukça güçtü.

Virüsün genomu elde edildikten sonra hepatit C virüsü olarak tanımlanmış ve böylece HCV'ye ait antijen üretilerek hasta serumlarında HCV'ye karşı oluşan antikoru tayin yöntemleri geliştirilmiştir. Son çalışmalar, HCV'nin kr. karaciğer hastalığının önemli bir sebeplerinden biri olduğunu göstermektedir (1).

Bu çalışmanın amacı, kronik karaciğer hast. da anti-HCV prevalansını araştırarak HCV enfek-

Summary: HEPATITIS C VIRUS ANTIBODY PREVALENCE IN CHRONIC LIVER DISEASES

In this study, the prevalence of antibodies against hepatitis C virus was determined in 45 patients with chronic liver diseases including 26 patients with liver cirrhosis, 5 patients with liver cirrhosis and hepatocellular carcinoma and 14 patients with chronic active hepatitis. A total of %35,5 of these patients were positive for anti-HCV. There was 1.6% positivity of anti-HCV in 250 asymptomatic volunteers. Our findings suggest that HCV infection may play a significant role in the pathogenesis of chronic liver disease. Screening for anti-HCV in blood donors may decrease prevalence of chronic liver disease caused by HCV infection.

Key Words: Chronic liver diseases, anti-HCV.

siyonunun etyolojideki rolünü belirleyebilmektedir. Bu amaçla SSK Ank. Hast. 3. Dahiliye kliniğinde kronik karaciğer hastalığı tanısı konan 45 hasta değerlendirildi.

GEREÇ ve YÖNTEM

Birinci gruptaki hastalar, kronik karaciğer hastalığı tanısı konan 45 hastayı içermektedir. Hastaların Tanıları, klinik, biyokimyasal, serolojik, ultrasonografi ve histopatolojik verilere dayanılarak konulmuştur. Ekstrahepatik koleltaz gibi safra yolları hastalığı olanlar veya metabolik hastalığı olanlar çalışma dışı tutulmuştur. İkinci grupta ise asemptomatik sağlıklı 250 gönüllü kan donörü bulunmaktadır. Dikkatli bir öykü alındıktan sonra tam fizik muayene yapılmış ve laboratuvar testleri için kan örneği alınmıştır.

TabloI: Hasta ve kontrol grubunda Anti-HCV pozitifliği.

	Kr. KC Hast.	Kontrol
Hasta sayısı	45	250
Cins	32 E/13 K	173 E/77 K
Yaş	46,5 (18-70)	37,8 (20-45)
Anti-HCV (+)	16(%35,5)	4(%1,6)
HBV (+)	31 (%72)	13 (%5,2)
HBsAg	4 (12,9)	
Anti-HBc	4 (12,9)	
Anti HBc +HBs	23(%74,1)	

Hasta ve kontrol grubunun serumları test yapılmaya kadar -70 C de korundu Hepatit B işaretleri tayini için ELISA yöntemi kullanıldı. Serumda Anti-HCV tayini ise, Anti-HCV ELISA kiti kullanılarak yapıldı. Test örneklerinde HCV'ye karşı antikoru mevcudiyeti örnek absorbanslarının cut-off'a göre değerlendirilmesiyle, cut-off'a eşit veya büyük olan örnek absorbansları pozitif, küçük olan örnek absorbansları ise negatif olarak değerlendirildi.

BULGULAR

Çalışmaya alınan 45 kronik karaciğer hastasının 16'sında Anti-HCV pozitif olarak bulundu (%35,5). Gönüllü kan donörü olan 250 kişinin ise 4'ünde (%1,6) Anti-HCV pozitif olarak bulundu (Tablo 1).

Anti-HCV (+) ve Anti-HCV (-) hastalar karşılaştırıldığında yaş ve cins bakımından anlamlı bir farklılık bulunamadı. Anti-HCV (+) hastaların 5'inde (%31,2) transfüzyon öyküsü bulunurken, Anti-HCV (-) hastaların ise 1'inde (%3,5) transfüzyon öyküsü bulunmaktadır (Tablo 2).

TARTIŞMA

Hepatitis C virus enfeksiyonu tüm dünyada yaygındır. Çeşitli ülkelerde yapılan kronik C virüs hepatiti insidansı %60-84 arasında değişmektedir. Asemptomatik donörlerde ise %0,4-1,5 arasında Anti-HCV pozitifliği bildirilmektedir (1). Yurdumuzda yapılan çalışmalarda ise kronik karaciğer hastalarında %76 ve %26,9 oranında Anti-HCV pozitifliği bulunmuştur (2,3). Bizim çalışmamızda ise kronik karaciğer hastalarında Anti-HCV %35,5 oranında pozitif olarak bulunurken, kontrol grubunda ise bu oran %1,6'dır. Bu bulgu, diğer çalışmalarda olduğu gibi, HCV

TabloII: Anti-HCV (+) ve (-) hastaların karşılaştırılması.

	Anti-HCV (+)	Anti-HCV(-)
Hasta sayısı	16	29
Yaş	51,3 (22-70)	45,6 (18-65)
Cins	11 E/5 K	21 E/8 KK
Tanı		
KC S(+)	10	16
HCC (++)	-	5
KAH (+++)	6	8
	5(%31,2)	1(%3,5)
Transfüzyon	8	10
Anormal ALT		
HBV (+)	3	
HBsAg	-	
Anti HBc	3	
Anti HBs	-	

(+) : Karaciğer sirozu
(++) : Hepatoselüler karsinoma
(+++): Kronik aktif hepatit

enfeksiyonunun kronik karaciğer hastalıkları etyolojisinde önemli bir rolü olduğunu göstermektedir. (4,5). HCV enfeksiyonu başlıca perkütan yolla geçmektedir ancak HBV enfeksiyonundan daha az olmakla birlikte, seksüel yolla veya perinatal olarak da geçebilmektedir (6). Bizim çalışmamızda, Anti-HCV (+) olan hastaların %23'ünde transfüzyon öyküsü bulunmaktadır. Yurdumuzda yapılan bir çalışmada ise Anti-HCV(+) olan hastalarda transfüzyon öyküsü %22 olarak bulunmuştur (2). Diğer çalışmalarda ise bu oranın %40 civarında olduğu bildirilmektedir (4). Yine yaptığımız çalışmada Anti-HCV (+) olan hastaların %23'ünde HBV işaretleri (+) olarak bulunmuştur. Bu durum HCV enfeksiyonunun HBV replikasyonunu etkileyebileceğini düşündürmektedir.

HCV enfeksiyonunun hepatoselüler karsinoma patogenezinde rol oynayabileceği düşünülmektedir. Ancak HCV'nin hepatositlerin malign transformasyonunda direkt olarak mı etkili olduğu, ya da hepatomanın siroza bağlı olarak mı geliştiği tam olarak bilinmemektedir (7). Bizim çalışmamızda hepatoselüler karsinomalı 5 olgunun hiçbirinde Anti-HCV (+) olarak bulunmamıştır.

Anti-HCV reaktivitesi, kronik alkolik karaciğer hastalıkları, otoimmün kronik aktif hepatit ve mixed kiryoglobulinemide de bulunabilmektedir.

Bu durumun, bu hastalıklarda görülen hipergamaglobulinemiye bağlı olduğu ve daha çok birinci kuşak kitlerde görüldüğü bilinmektedir (7). Hepatit C konusunda yapılan son çalışmalarda, kan ve dokularda HCV'nin genomik RNA'sını saptayabilen polimeraz zincir reaksiyonu kullanılmaktadır. Bu yöntem çok duyarlı olup, doğrudan virus varlığını göstermesi nedeniyle diğerlerinden oldukça etkilidir. Yine bu test yardımıyla

HCV'ye maruz kaldıktan 1-3 hafta sonra HCV-RNA saptanabilmektedir. (6).

Sonuç olarak, HCV'nin kronik karaciğer hastalıkları etyolojisinde önemli bir rolü olduğu, başlıca bulaşma yolunun kan ve kan ürünleri ile olduğu söylenebilir. Kronik karaciğer hastalarında Anti-HCV prevalansının yüksek olması bu hastalar ile ilgilenen sağlık personeli için bir risk faktörü oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Lambiase L, Davis GL. Treatment of chronic hepatitis. *Gastroenterology Clin North Am*, 1992, 21 (3): 659-677.
2. Uzunaliınoğlu Ö, Dönderici Ö, Çetinkaya H ve ark. Kronik Karaciğer Hastalıklarında Hepatit C virus antikor prevalansı. *Gastroenteroloji* 1990, 1:15-18.
3. dolar E, Acar Y, Ateş KB ve ark. Kronik karaciğer hastalıklarında ve bazı risk gruplarında hepatit C virus antikor prevalansı. *Gastroenteroloji* 1992, 4: 643-646.
4. Ayoola EA, Al-Mofleh IA, Al-Faleh FZ, et al. Prevalence of antibodies to hepatitis C virus among Saudi patients with Chronic Liver Diseases, *Hepato-Gastroenterol* 1992, 39: 337-39.
5. Jeffers LJ, Hasan F, Medine DM etal. Prevalence of antibodies to hepatitis C virus among patients with cryptogenic chronic hepatitis and cirrhosis. *Hepatology* 1992, 15: 187-190.
6. Sherlock DS, Viral Hepatitis, *Current Opinion in Gastroenterology*, 1992, 8(3): 365-373.
7. Aach RD, The Emerging Clinical Significance of Hepatitis C. *Hospital Practice* 1992, 27 (5A) 19-22.